

PRAKSISOVERSIGT · ERSTATNINGSNÆVNET

Praksisoversigt over medvirken og accept af risiko ved voldsoffererstatning (offererstatningsloven § 6 a)

Erstatningsnævnets skønsudøvelse efter offererstatningslovens § 6 a, stk. 1 og det nye stk. 2 (Bandepakke IV)

Version 1 Opdateret 16. jul. 2026 33 afgørelser · 2012-2026

[Læs online](#)

INTRODUKTION

Medvirken, egen skyld og accept af risiko er Erstatningsnævnets mest omfangsrige skønstema. Efter offererstatningslovens § 6 a, stk. 1 gælder dansk rets almindelige erstatningsregler om nedsættelse og bortfald, mens det nye § 6 a, stk. 2 – indsat med Bandepakke IV og i kraft 1. juli 2024 – giver Erstatningsnævnet en selvstændig, videregående hjemmel, når skadelidte "gennem sin adfærd har udsat sig for en særlig risiko for den pågældende skade". Denne oversigt kortlægger, hvad Erstatningsnævnet konkret lægger vægt på, når nævnet vægter skadelidtes adfærd forud for og under voldsepisoden: hvem der slog først, om ansøgeren hentede et våben og vendte tilbage, om volden stod i proportion til provokationen, og hvornår tilknytning til et kriminelt miljø afskærer erstatningen helt.

PRINCIPPER UDLEDT AF PRAKSIS

- 01** Erstatningsnævnet lægger den forudgående straffedomms bevisvurdering til grund – henfører retten forholdet under straffelovens § 248 om vold under slagsmål og lader straffen bortfalde, er det i sig selv et tungtvejende indicium for egen skyld, der ofte fører til fuldt bortfald af erstatningen.
- 02** Erstatningsnævnet afviser erstatning helt, når ansøgeren efter en første konfrontation har hentet et våben og opsøgt modparten på ny – den fornyede opsøgning gør ansøgeren til ophavsmand til episoden, uanset at modparten anvendte kniv.
- 03** Erstatningsnævnet accepterer ikke, at en frifindelse for nødværge i straffesagen udelukker egen skyld: ansøgerens adfærd forud for angrebet vurderes selvstændigt og kan føre til afslag, selv om selve knivstikket var straffrit.
- 04** Erstatningsnævnet kræver ikke aktiv deltagelse for at nedsætte – blot kendskab til risikoen for slagsmål og til at modparten bar kniv, kombineret med et valg om at blive på stedet, udløser typisk nedsættelse med 1/3.
- 05** Erstatningsnævnet nedsætter med de faste brøker 1/3, 1/2 eller 2/3, og forarbejderne til § 6 a, stk. 2 forudsætter udtrykkeligt, at samme brøker anvendes ved den nye bandebestemmelse.

- 06** Voldens grovhed er den afgørende modvægt: er skadevolderens reaktion ude af proportion med ansøgerens adfærd – knuste flasker, knivstik, tre mod én – nedsætter Erstatningsnævnet ikke, uanset at ansøgeren mødte uinviteret op efter en konflikt.
- 07** Intervention for at stoppe et slagsmål udløser ikke nedsættelse, uanset at den intervenerende selv kommer til skade; det afgørende er, at hensigten udelukkende var at afværge vold og ikke selv at deltage.
- 08** Erstatningsnævnet kræver i arbejdssituationer en særlig høj grad af uagtsomhed, før egen skyld statueres – selv en bevidst tilsidesættelse af en sikkerhedsinstruks fører ikke til nedsættelse, når den ansatte handlede for at hjælpe en person med et klart behov.
- 09** Afdødes egen skyld smitter af på de efterladtes krav: nedsættelsen omfatter også begravelsesudgifter, forsørgertabserstatning og efterladtegodtgørelse.
- 10** Erstatningsnævnet kan efter § 6 a, stk. 2, jf. § 11 a, stk. 1, begrænse erstatningen i videre omfang end en dom har fastsat – det er en udtrykkelig undtagelse fra nævnets almindelige binding til domstolenes erstatningsafgørelse.
- 11** Tilknytning til et bandemiljø skal foreligge på skadestidspunktet; Erstatningsnævnet tilkender fuld erstatning, når det dokumenteres, at ansøgeren ikke har haft kontakt til miljøet i tiden forud for overfaldet.
- 12** Er skadevolderen dømt for forsætligt manddrab, ligger handlingen uden for den risiko, deltagerne i et aftalt slagsmål kan anses for at have accepteret – Erstatningsnævnet nedsætter da ikke.

§ 1 Retsgrundlaget: § 6 a's to hjemler efter Bandepakke IV

Offererstatningslovens § 6 a rummer efter 1. juli 2024 **to** selvstændige hjemler til at begrænse statens erstatning til voldsofre:

Stk. 1. Ved afgørelser om erstatning efter denne lov finder dansk rets almindelige regler om skadevolderens erstatningsansvar, herunder om nedsættelse eller bortfald af erstatning på grund af skadelidtes eller afdødes medvirken til skaden eller accept af risikoen for skade, tilsvarende anvendelse, jf. dog stk. 2 og §§ 6 b og 6 c.

Stk. 2. Erstatning kan nedsættes eller bortfalde, hvis skadelidte gennem sin adfærd har udsat sig for en særlig risiko for den pågældende skade.

Forskellen er afgørende. **§ 6 a, stk. 1** er en **henvisningsregel**: skadelidte skal over for staten stilles på samme måde, som vedkommende ville være stillet over for skadevolderen. **§ 6 a, stk. 2** bryder derimod med dette udgangspunkt. Af de specielle bemærkninger til bestemmelsen fremgår udtrykkeligt:

"Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at erstatning i en sådan situation kan nedsættes eller bortfalde i et videre omfang end efter gældende ret. Virkningen heraf vil være, at skadelidte i disse tilfælde kan blive stillet anderledes over for staten end over for skadevolderen."

Den historiske linje. Bestemmelsen har rødder i den oprindelige offererstatningslovs § 8, stk. 1, der gav en særlig – og efter datidens praksis meget vidtgående – adgang til at afslå erstatning. [Betænkning nr. 1019/1984](#)

konstaterede, at nævnets praksis efter § 8, stk. 1, "i et vist omfang også går videre end den almindelige erstatningsret", og et flertal i arbejdsgruppen foreslog derfor særreglen ophævet og erstattet med den nuværende § 6 a. Flertallets forslag, gengivet på [s. 63](#), er ordret identisk med den § 6 a, der stadig gælder som stk. 1 i dag:

"§ 6 a. Ved afgørelser om erstatning efter denne lov finder dansk rets almindelige regler om skadevoldernes erstatningsansvar, herunder om nedsættelse eller bortfald af erstatning på grund af skadelidtes eller afdødes medvirken til skaden eller accept af risikoen for skade, tilsvarende anvendelse."

Et mindretal (Bierfreund) advarede samme sted mod netop den konsekvens, som lovgiver fyrré år senere tog konsekvensen af – at der ville mangle "en begrænsning af statens hæftelse i forhold til den almindelige erstatningsret, hvor skade er sket i forbindelse med bandefejder eller familieopgør, eller hvor offeret i særlig grad har udsat sig for skade ved sin omgang med et kriminelt miljø."

De to nyere ændringer. Ved ændringsloven af 22. juni 2022 (krænkellesgodtgørelse) blev der i § 6 a indsat en henvisning til de nye §§ 6 b og 6 c, hvilket alene tydeliggjorde, at disse bestemmelser fraviger hovedreglen om udmåling efter erstatningsansvarsloven. Ved **lov nr. 665 af 11. juni 2024** (Bandepakke IV) blev stk. 2 indsat med virkning fra 1. juli 2024. Offererstatningsloven er senest konsolideret 29. november 2025, og der er ingen vedtagne, ikke-konsoliderede ændringer til § 6 a.

LOV

[Offererstatningsloven § 6a, stk. 1, 2](#)[Offererstatningsloven § 6b](#)[Offererstatningsloven § 6c](#)

Erstatningsnævnets prøvelseskompetence og bindingen til straffedommen

§ 2

Erstatningsnævnets skøn efter § 6 a udøves i et spændingsfelt mellem to modsatrettede hensyn: nævnet skal foretage en selvstændig erstatningsretlig vurdering, men har ikke førstehåndskendskab til beviserne.

Udgangspunktet: binding til dommen. Efter [offererstatningsloven § 11 a, stk. 1](#) ydes erstatning med det beløb, som er fastsat ved dom – "jf. dog § 6 a, stk. 2, og §§ 7–10". I [16-520-09698](#) præciserede nævnet rækkevidden: fordi skadevolderen under straffesagen udtrykkeligt havde bestridt erstatningspligten, måtte retten anses for at have foretaget en **egentlig prøvelse**, og nævnet var bundet af selve erstatningspligten. Derimod var nævnet ikke formelt bundet af rettens udmåling, fordi skadevolderen kun havde bestridt pligten og ikke beløbet.

Undtagelsen efter Bandepakke IV. Med henvisningen til § 6 a, stk. 2 i § 11 a, stk. 1 kan nævnet nu fravige en dom. Rigsadvokatmeddelelsen formulerer det utvetydigt i afsnittet om [begrænsning af bandemedlemmers adgang til offererstatning](#):

"Hensigten er, at offererstatning til de personer, som er omfattet af § 6 a, stk. 2, skal kunne begrænses i videre omfang end efter de almindelige erstatningsregler, selv om kravet skulle være afgjort ved dom. En sådan retsafgørelse vil være afsagt efter de almindelige erstatningsregler, og hvis der findes grundlag for at begrænse offererstatningen i videre omfang end efter de almindelige erstatningsregler, vil Erstatningsnævnet derfor kunne træffe afgørelse om at begrænse offererstatningen, uanset om spørgsmålet om begrænsning af erstatningen er blevet vurderet ved en forudgående dom i en civil sag eller i en straffesag."

Prøvelsesintensiteten ved domstolene. Erstatningsnævnets skønsudøvelse nyder betydelig respekt. I [Sag 34/2011](#) fastslog Højesteret, at hvor loven ikke anviser specifikke kriterier, er nævnet overladt en skønsmæssig

beføjelse, og afgørelsen må kun tilsidesættes, hvis kriterierne godtgøres **usaglige**. Højesteret afviste samtidig, at nævnets faste administrative praksis udgjorde ulovligt "skøn under regel", da fast praksis for at sikre lighed og retssikkerhed ikke i sig selv er ulovlig administration.

Det betyder ikke, at nævnet er immunt. Hvor det ikke er skønnet, men **hjemmelsspørgsmålet**, der er til prøvelse, griber domstolene ind – jf. [BS-4906/2021-HJR](#), hvor Højesteret erklærede en afgørelse ugyldig, og [Sag 298/2016](#), hvor Højesteret tilsidesatte nævnets fortolkning af forsætskravet ved utilregnelige skadevoldere.

LOV	Offererstatningsloven § 6a, stk. 2	Offererstatningsloven § 11a, stk. 1	
PRAKSIS	Højesteret · Højesterets prøvelse af Erstatningsnævnets afvisningspraksis og advokatens erstatningsansvar i lyset af offererstatningslovens 2-års frist		07.04.2022
	Højesteret · Højesterets dom om offererstatning: Vold begået af utilregnelig person og spørgsmålet om forældelse		19.10.2017
	Højesteret · Opgørelse af fradrag for førtidspension i erstatning efter offererstatningsloven		06.11.2012
	Erstatningsnævnet · Erstatningsnævnets binding til domstolsafgørelser om krænkelsesgodtgørelse ved vold		12.07.2018

§ 3 Gensidigt slagsmål og spørgsmålet om, hvem der slog først

Den klassiske § 6 a-sag er det gensidige slagsmål, hvor bevisførelsen ikke kan afklare, hvem der begyndte. Her lægger Erstatningsnævnet den strafferetlige vurdering direkte til grund.

Straffelovens § 248 som nøgle. [Straffeloven § 248](#) bestemmer, at straffen for legemsangreb under slagsmål – eller hvor den angrebne har øvet gengæld – under særlig formildende omstændigheder kan bortfalde. Når retten anvender denne bestemmelse, læser Erstatningsnævnet det som en konstatering af, at parterne var "lige gode om det". Fremgangsmåden har hjemmel helt tilbage i motiverne til den oprindelige § 8, som [betænkning nr. 1019/1984, s. 27](#) refererer:

"Ifølge motiverne til § 8 bør skader under slagsmål, hvor deltagerne har været lige gode om det, i almindelighed ikke erstattes, og der henvises i motiverne i den forbindelse til princippet i straffelovens § 248, stk. 2."

Betænkningen fastslår samme sted, at slagsmålsbetragtningen efter nævnets praksis anvendes, "selv om der f.eks. kun foreligger en vis formodning om slagsmål, og skadelidte er anset for sagesløs ved den forudgående dom."

Praksis følger linjen. I [14-520-05824](#) lod nævnet erstatningen bortfalde helt. Nævnet lagde vægt på, at retten havde henført forholdet under straffelovens § 248, at skadevolderen alene fik en betinget dom uden straffastsættelse, at det efter bevisførelsen var uklart, hvem der startede slagsmålet, og at ansøgeren kun pådrog sig begrænsede skader. Retten havde udtrykkeligt afvist nødværge – men det ændrede ikke resultatet.

Samme mønster i [18-520-01851](#), hvor landsretten havde fundet det bevist, at der var tale om et gensidigt slagsmål, ikke kunne fastslå, om det var ansøgeren eller skadevolderen, der slog først, og derfor lod skadevolderens straf bortfalde efter [straffeloven § 248](#). Erstatningsnævnet fandt det herefter godtgjort, at der forelå egen skyld, og lod erstatningen bortfalde.

Mønsteret kan sammenfattes:

Element i straffedommen	Erstatningsnævnets læsning
Forholdet henført under § 248	Stærkt indicium for gensidigt slagsmål

Strafbortfald eller dom uden straffastsættelse	Bekræfter, at parterne var lige gode om det
Uklart hvem der slog først	Taler for accept af risiko
Begrænsede skader	Skaden lå inden for det påregnelige – taler for bortfald
Nødværge afvist	Ikke i sig selv nok til at redde erstatningen

LOV

[Offererstatningsloven § 6a, stk. 1](#)[Straffeloven § 248](#)

PRAKSIS

Erstatningsnævnet · Bortfald af erstatning til voldsoffer på grund af egen skyld i slagsmål

29.09.2021

Erstatningsnævnet · Afslag på erstatning til voldsoffer på grund af egen skyld i forbindelse med gensidigt slagsmål

20.07.2018

§ 4 Opsøgende adfærd og medbragt våben: vejen til fuldt bortfald

Det tungeste enkeltmoment i Erstatningsnævnets skøn er, om ansøgeren **selv skabte** den farlige situation. Kombinationen af at forlade stedet, hente et våben og vende tilbage fører konsekvent til fuldt bortfald.

Knojern-sagen. [14-520-06093](#) er den ledende afgørelse. To grupper unge kom i konflikt på en bytur. Ansøgeren forlod stedet for at hente et knøjern, opsøgte derefter modpartens gruppe og jagede dem gennem gaderne – dokumenteret på videoovervågning. Han forklarede selv til politiet, at han opsøgte gruppen for at indlade sig i slagsmål. Modparten følte sig presset op i en krog, trak en kniv og stak ansøgeren gentagne gange. Nævnet lod erstatningen bortfalde helt:

- **Egen skyld:** ansøgeren hentede aktivt et våben og opsøgte modparten på ny
- **Accept af risiko:** bevidst deltagelse i slagsmål med våben indebærer accept af følgerne
- **Nævnets konklusion:** ansøgerens aktive rolle som initiativtager til den fornyede konfrontation "overskyggede modpartens brug af kniv"

Nødværge-frifindelse redder ikke ansøgeren. I [15-520-06777](#) var ansøgeren varslet om, at modparten var på vej med det formål at slås. Han valgte at forlade sin bolig, gå modparten i møde og medbringe en kniv. Modparten angreb med hammer, ansøgeren stak igen – og blev i straffesagen **frifundet** under henvisning til nødværge. Nævnet gav alligevel afslag: selv om en handling kan være straffri som nødværge, kan ansøgerens adfærd **forud** for angrebet stadig føre til afslag, hvis man selv har bidraget til, at situationen opstod.

Uretmæssigt angreb i skadevolderens hjem. [14-520-05627](#) illustrerer yderpunktet. Ansøgeren opsøgte i beruset tilstand en person, han tidligere var dømt for vold mod, trængte ind i entreen med medbragt kniv og angreb. Han pådrog sig hug- og snitlæsioner i ansigt og hovedbund og mistede en fingerspids. Skadevolderen blev dømt efter straffelovens § 245, stk. 1 – men de første skader blev anset for straffri nødværge:

"Nævnet fandt således efter en samlet vurdering, at ansøger ved sin adfærd havde udvist en så betydelig grad af egen skyld, at erstatningen bortfaldt."

At skadevolderen ikke blev fuldstændigt frifundet ændrede ikke vurderingen. Det afgørende var, at ansøgeren selv havde skabt den farlige situation, og at skadevolderen handlede i en oprørt sindstilstand fremprovokeret af ansøgerens eget overgreb.

Indtrængen i privat bolig. I [21-520-11486](#) forcerede ansøgeren en havelåge, sparkede hoveddøren ind og optrådte truende over for skadevolderens hustru, mens to børn på 5 og 10 år var i stuen ved siden af.

Skadevolderen – fysisk mindre end ansøgeren – slog med et baseballbat. Retten fandt strafferetligt, at slaget **overskred** nødværgegrænsen. Nævnets flertal lod alligevel erstatningen bortfalde helt; et mindretal på ét medlem ville nøjes med nedsættelse med 2/3. Dissensen viser, at grænsen mellem bortfald og maksimal nedsættelse er reelt omtvistet i nævnet.

Selvforskyldt skade under episoden. Bortfald kan også ramme, når selve skaden ikke skyldes volden. I [20-520-09409](#) konfronterede ansøgeren to tyve hos naboen, blev skubbet i brystet og faldt – men brækkede først hånden, da han i frustration hamrede næven i varevognens forrude, mens tyvene kørte væk. Nævnet anerkendte skubbet som en voldshandling, men fastslog, at hele sygeforløbet skyldtes den brækkede hånd, som ansøgeren selv havde forvoldt.

LOV	Offererstatningsloven § 6a, stk. 1	Straffeloven § 13, stk. 1	Straffeloven § 245, stk. 1
PRAKSIS	Erstatningsnævnet · Afslag på offererstatning som følge af egen skyld ved voldelig indtrængen i privat bolig 09.10.2023 Erstatningsnævnet · Bortfald af erstatning for selvforskyldt håndskade efter konfrontation med tyve 17.08.2022 Erstatningsnævnet · Bortfald af offererstatning grundet egen skyld efter uretmæssigt knivangreb på skadevolder 01.08.2018 Erstatningsnævnet · Erstatning bortfaldet efter knivstikkeri grundet egen skyld og medbragt knojern 20.07.2018 Erstatningsnævnet · Afslag på offererstatning efter opsøgende adfærd med kniv trods frifindelse for nødværge 20.07.2018		

§ 5 Nedsættelsesbrøkerne: 1/3, 1/2 og 2/3

Hvor bortfald ikke er proportionalt, nedsætter Erstatningsnævnet med faste brøker. Forarbejderne til § 6 a, stk. 2 bekræfter, at dette er den etablerede systematik:

"Det forudsættes, at nedsættelse typisk vil ske med de almindelige brøker, som er fastlagt ved retspraksis i forhold til nedsættelse som følge af egen skyld, det vil sige 1/3, 1/2 eller 2/3."

1/3 – kendskab til risikoen uden at være initiativtager. Dette er standardbrøken, når ansøgeren kendte faren, men ikke selv indledte volden.

I [18-520-01492](#) forventede ansøger A, at skadevolderen ville udøve vold mod ham, mødte alligevel op på caféen, blev klar over, at skadevolderen bar kniv og ville starte slagsmål – og blev alligevel på stedet. Han blev stukket i skulder og mave. Nævnet nedsatte med 1/3 og lagde vægt på, at A var bevidst om risikoen allerede før ankomsten, blev på stedet trods provokationsforsøg, og var bekendt med kniven før læsionerne indtraf.

I [14-520-04428](#) blev ansøgeren ringet op af en ven, der bad ham komme, fordi gruppen havde "problemer" med en anden gruppe. Han opsøgte gruppen, sparkede en modstander i maven og blev ramt af fire knivstik. Nævnet nedsatte med 1/3: ansøgeren havde bevidst opsøgt en situation, han måtte forvente ville ende i et sammenstød, og det var "ikke upåregneligt, at der kunne indgå våben som knive i et sådant opgør".

I [15-520-07016](#) sluttede en parkeringsdiskussion uden fysisk kontakt – men ansøgeren valgte at **genoptage** konflikten inde i butikken, tog fat i modparten og optrådte nedladende. Nedsættelse 1/3.

Særligt oplysende er [20-520-08300](#), hvor ansøgeren selv blev dømt efter [straffeloven § 244](#) for at have tildelt en af skadevolderne et knytnæveslag – hvorefter tre personer i forening væltede ham omkuld og sparkede ham

i kroppen og ansigtet. Trods ansøgerens eget førsteslag blev nedsættelsen kun 1/3, fordi overfaldet blev udført af flere i forening, og volden var særdeles grov.

1/2 – ansøgeren er initiativtager, men volden er ikke ekstrem. I [14-520-05433](#) råbte ansøgeren ad den anden gruppe, kastede mad efter dem, rev sig løs fra sin kæreste, der forsøgte at holde hende tilbage, gik hen til skadevolderen og slog eller skubbede først. Hun blev slået ned med et knytnæveslag. Nedsættelse 1/2. Nævnet lagde vægt på den aktive opsøgning trods fastholdelsesforsøg, at hun startede det fysiske forløb, og den forudgående provokerende adfærd.

[16-520-10258](#) viser accept af risiko uden for voldskonteksten: ansøgeren havde forud aftalt de seksuelle aktiviteter i detaljer, medvirkede aktivt og pådrog sig en livstruende læsion. Skadevolderen blev dømt for uagtsom betydelig legemsbeskadigelse. Godtgørelsen for svie og smerte blev nedsat med 1/2, mens tortkravet blev afvist helt, fordi samtykket udelukkede en retsstridig krænkelse.

2/3 – kvalificeret provokation. I [15-520-06295](#) spyttede ansøgeren på skadevolderen og fik derefter gentagne slag i hovedet. Nævnet nedsatte med 2/3 og lagde vægt på, at ansøgeren indledte det fysiske møde og **vedblev** med at opsøge skadevolderen, selv om både skadevolderen og ansøgerens egen veninde forsøgte at bringe tumulten til ophør. Nævnet understregede samtidig, at ansøgerens handlinger ikke gav skadevolderen ret til at udøve vold – nedsættelsen er en fordeling, ikke en legitimering.

Differentiering inden for samme hændelse. [17-520-11185](#) om ulovlige krysantembomber viser, hvordan nævnet gradbøjer efter involveringsgrad:

Personkreds	Nedsættelse	Nævnets begrundelse
Fire forurettede (heraf tre afdøde)	2/3	Vidende om faren, ingen sikkerhedsforanstaltninger; håndteringen forårsagede ulykken
Én tilskadekommen	1/3	Deltog ikke i køb eller forberedelse, men vidste det var en ulovlig bombe, blev på stedet og lyste med sin mobil ved antændelsen

LOV

[Erstatningsansvarsloven § 26](#)[Offererstatningsloven § 6a, stk. 1](#)[Straffeloven § 244](#)

PRAKSIS

Erstatningsnævnet · Nedsættelse af godtgørelse for svie og smerte som følge af egen skyld ved forudgående vold	17.08.2022
Erstatningsnævnet · Nedsættelse af godtgørelse ved vold som følge af accept af risiko og egen skyld	29.09.2021
Erstatningsnævnet · Nedsættelse af erstatning med to tredjedele som følge af egen skyld ved provokation og spyt	24.07.2018
Erstatningsnævnet · Nedsættelse af erstatning efter voldsepisode grundet ansøgers egen opførsel og provokation	20.07.2018
Erstatningsnævnet · Nedsættelse af erstatning efter knivoverfald grundet egen skyld og accept af risiko ved gruppeskænderi	14.07.2018
Erstatningsnævnet · Nedsættelse af erstatning til halvdelen grundet egen skyld efter provokation og fysisk konfrontation	14.07.2018
Erstatningsnævnet · Erstatningsnævnets vurdering af egen skyld ved alvorlig tilskadekomst under konsensuel seksuel aktivitet	12.07.2018
Erstatningsnævnet · Erstatningsansvar og nedsættelse grundet egen skyld ved ulykker med ulovlige krysantembomber	12.07.2018

Voldens grovhed som modvægt: hvornår Erstatningsnævnet ikke nedsætter

§ 6

Erstatningsnævnets skøn er ikke en mekanisk afregning af ansøgerens forsyndelser. Et gennemgående – og for praktikere afgørende – mønster er, at **voldens grovhed slår nedsættelsen tilbage**, når skadevolderens reaktion er ude af proportion med ansøgerens adfærd.

Princippet har dyb forankring. [Betænkning nr. 1019/1984](#), s. 29 beskrev det allerede dengang:

"Omvendt er manglende sagesløshed ikke altid efter nævnets praksis ensbetydende med bortfald af erstatning, f.eks. når den udøvede vold er aldeles ude af proportion med offerets optræden, således hvor gerningsmanden over for tildeling af slag har reageret ved farligt knivstikkeri eller anden vold af særlig farlig karakter"

Glasflaske-sagen. 21-520-10308 er den klareste illustration. Ansøgeren mødte uanmeldt og uinviteret op på skadevolderens bopæl efter en konflikt tidligere samme nat. Skadevolderen slog ham i hovedet med glasflasker, så de knustes, og stak ham derefter gentagne gange med glasskårene. Nævnet fandt **ingen** grundlag for nedsættelse:

Tema	Nævnets vurdering
Voldens karakter	Særligt farlig pga. brugen af knuste flasker og glasskår
Uinviteret fremmøde	Berettiger ikke til, at man bliver udsat for grov vold
Forudgående konflikt	Kan ikke retfærdiggøre et efterfølgende voldeligt angreb
Ansøgers modværge	Fastholdelse og skub skete efter angrebets start – ingen egen skyld

Nævnet præciserede, at beskyttelsen i [§ 6 a](#) opretholdes, selv om en person har handlet uhensigtsmæssigt ved at opsøge en konfliktfyldt relation, når modparten svarer igen med grov og potentielt livsfarlig vold. Bemærk den **tidsmæssige rækkefølge** som selvstændigt kriterium: modværge udøvet efter angrebets start er aldrig egen skyld.

Konflikten skal være dokumenteret. I [14-520-04663](#) havde to familier gennem halvandet år været i bitter konflikt, og biler fra begge lejre mødtes tilfældigt i et lyskryds. Skadevolderen medbragte baseballbat og køkkenkniv og stak ansøgeren i livsfare. Nævnet gennemgik uvildige vidneforklaringer og fandt **ingen** grundlag for nedsættelse:

- Skadevolder angreb mest sandsynligt først ved at stikke kniven gennem bilens forrude
- Ansøgers families brug af hjulnøgle skete formentlig først efter knivoverfaldet
- Intet belæg for en forudgående aftale om vold
- Den generelle konflikt var i sig selv ikke tilstrækkeligt dokumenteret til at begrunde nedsættelse

Afgørelsen viser, at Erstatningsnævnet kræver **sikker viden om konfliktens karakter**, før en langvarig fejde kan tillægges vægt som accept af risiko. En kendt konflikt er ikke i sig selv nok.

Aftalt slagsmål med dødelig udgang. 22-520-13802 trækker den yderste grænse. To grupperinger havde aftalt et slagsmål på forhånd, og begge mødte op med stik- og slagvåben. Afdøde deltog aktivt og medbragte selv et våben, men blev stukket to gange i brystet og påført skader med strømpistol. Nævnet nedsatte **ikke** de efterladtes erstatning for begravelsesudgifter:

- Skadevolderen var dømt for **forsætligt manddrab** – ikke blot grov vold med døden til følge
- Karakteren af skadevolderens handling lå **uden for den risiko**, man kan anses for at have accepteret, selv ved deltagelse i et slagsmål

Nævnet henviste udtrykkeligt til Højesterets praksis om, at en skadelidt over for staten skal stilles på samme måde, som vedkommende ville være stillet over for skadevolderen – kernen i § 6 a, stk. 1.

LOV [Offererstatningsloven § 6a, stk. 1](#)

PRAKSIS	Erstatningsnævnet · Ingen nedsættelse af erstatning trods uinviteret fremmøde og forudgående konflikt	10.10.2023
	Erstatningsnævnet · Ingen nedsættelse af erstatning ved grov vold trods uinviteret fremmøde og forudgående konflikt	09.10.2023
	Erstatningsnævnet · Erstatning for begravelsesudgifter ved manddrab i aftalt slagsmål	09.10.2023
	Erstatningsnævnet · Vurdering af erstatningskrav efter voldeligt sammenstød i lyskryds mellem to stridende familier	06.01.2016

§ 7 Intervention, arbejdssituationer og andre nedsættelsesfri tilfælde

Erstatningsnævnet nedsætter ikke, når skadelidtes tilstedeværelse i konflikten skyldes et **beskyttelsesværdigt formål**.

Intervention for at stoppe et slagsmål. [Betænkning nr. 1019/1984, s. 27](#) beskrev allerede nævnets praksis:

"Et særligt spørgsmål opstår i de tilfælde, hvor en person bliver medinddraget i et slagsmål, f.eks. under forsøg på at gribe ind og stoppe det, eller blot fordi han er i selskab med en af de involverede parter. Nævnet følger den praksis, at en sådan indgriben ikke i sig selv medfører nedsættelse eller bortfald af den skadelidtes erstatning, jfr. herved lovens § 1, stk. 1, 2. pkt., om erstatning for personskade i forbindelse med lovlig retshåndhævelse."

Praksis er uændret fyrré år senere. Den dobbelte afgørelse i [18-520-01492](#) sætter kontrasten skarpt: samme hændelse, samme skadevolder, samme kniv – men to helt forskellige udfald.

Ansøger	Adfærd	Resultat
A	Forblev på stedet trods kendskab til kniv og voldsrisiko	1/3 nedsættelse
B	Ankom under slagsmålet udelukkende for at stoppe det	Ingen nedsættelse

B blev stukket med kniv, efter at slagsmålet var bragt til ophør. Nævnet lagde afgørende vægt på, at Bs **hensigt** udelukkende var at stoppe slagsmålet mellem A og skadevolderen og ikke selv at deltage i en voldelig konflikt.

Grænsen for interventions-beskyttelsen. [20-520-07944](#) viser dog, at beskyttelsen forudsætter, at indgrebet er rettet mod selve den strafbare handling. En skadevolder truede person A med hævet kniv; person B forsøgte at hjælpe A væk; ansøgeren forsøgte at trække B væk og blev ramt af et slag bag øret. Nævnet gav afslag – ikke efter § 6 a, men efter [§ 1, stk. 1](#): ansøgeren forsøgte at trække B væk, ikke den truende skadevolder eller den truende A, og skaden kunne derfor ikke anses for indtrådt i forbindelse med handlinger foretaget for at forhindre en strafbar handling.

Arbejdssituationer: skærpet uagtsomhedskrav. [21-520-11156](#) fastlægger en vigtig undtagelse. En nattevagt gik alene ind til en dement beboer for at skifte tøj og sengetøj – i strid med en handleplan, der foreskrev, at der altid skulle være **to** personalemedlemmer til stede på grund af risiko for udadreagerende adfærd. Beboeren greb fat i hendes arm og udførte et voldsomt vrid. Nævnet fandt **ingen** grundlag for nedsættelse og lagde vægt på:

- **Arbejdskontekst:** i en arbejdssituation kræves en "særlig høj grad af uagtsomhed" for at statuere egen skyld, især når den ansatte handler for at hjælpe en person med et klart behov
- **Konkret risikovurdering:** ansøgeren havde ikke personlig erfaring med, at beboeren var voldelig, og intet i beboerens adfærd indikerede en forestående reaktion
- **Faglig forsvarlighed:** ingen kritik af ansøgerens faktiske behandling af beboeren

Erstatningsnævnet vurderede, at ønsket om at hjælpe en trængende beboer vejede tungere end den formelle overtrædelse af handleplanen. En sikkerhedsforskrift er altså ikke i sig selv en "instruks", hvis tilsidesættelse udløser egen skyld i offererstatningsretlig forstand.

Advarsel som alternativ til nedsættelse. [15-520-06653](#) viser et særegent virkemiddel. Ansøgeren blev udsat for voldtægtsforsøg af sin ægtefælle, der var på udgang fra afsoning af en dom på tre års fængsel for en tidligere voldtægt mod netop hende. Hun havde selv taget kontakt og ladet ham flytte ind. Nævnet tilkendte 40.000 kr. i tort (mod 60.000 kr. ved det foregående overgreb), men tilføjede en eksplicit advarsel:

"Nævnet vil overveje at lade erstatning nedsætte eller bortfalde i tilfælde af fremtidige tilskadekomster begået af samme skadevolder over for ansøger, hvis ansøger frivilligt har omgået skadevolder."

Herved undgik nævnet den formelle nedsættelse, men signalerede, at fortsat frivillig omgang med en kendt farlig skadevolder kan aktivere § 6 a fremover.

LOV	Offererstatningsloven § 1, stk. 1	Offererstatningsloven § 6a, stk. 1	
PRAKSIS	Erstatningsnævnet · Erstatning til plejer efter voldelig hændelse trods tilsidesættelse af sikkerhedsprocedure		09.10.2023
	Erstatningsnævnet · Nedsættelse af godtgørelse ved vold som følge af accept af risiko og egen skyld		29.09.2021
	Erstatningsnævnet · Afslag på erstatning for skade opstået under forsøg på at fjerne person fra konflikt med knivtrussel		29.09.2021
	Erstatningsnævnet · Erstatning for voldtægtsforsøg efter frivillig kontakt med tidligere dømt ægtefælle		20.07.2018

Bandemiljø og accept af risiko: fra betænkning 1019/1984 over § 8 Højesteret til § 6 a, stk. 2

Bandesagerne udgør det juridisk mest bevægelige felt – og forklarer, hvorfor lovgiver i 2024 måtte gribe ind.

Betænkningens forudsætning. [Betænkning nr. 1019/1984, s. 60](#) antog, at bandesagerne kunne håndteres inden for den almindelige erstatningsret:

"Tilfælde, hvor der er spørgsmål om, hvorvidt skadelidte har udsat sig for en særlig risiko for en lovovertrædelse, forekommer bl.a. ved rocker-bander. Den, som f.eks. melder sig ind i en rocker-bande for at deltage i voldsudøvelse, kan dog heller ikke efter den almindelige erstatningsret antages at ville få erstatning, såfremt han i forbindelse hermed selv udsættes for påregnelige skader som følge af vold."

Erstatningsnævnets praksis byggede direkte på betænkningen. I [14-520-05797](#) afslog nævnet efterladtegodtgørelse og begravelsesudgifter til forældrene til en mand, der blev dræbt ved en skudepisode. Nævnet støttede sig **udtrykkeligt** til forarbejderne i betænkning nr. 1019/1984, hvorefter personer, der bevidst indlader sig på risikabel adfærd i miljøer, som samfundet ønsker at modvirke, ikke kan kræve erstatning. Nævnet lagde vægt på, at afdøde – uanset formelt medlemskab – havde færdes i et miljø, der "må betragtes som særdeles farligt", og at han forud for episoden havde besiddet og overgivet gerningsvåbenet til skadevolderen.

I [14-520-05624](#) blev ansøgeren skudt i hovedet med en riffel foran en adresse kendt som centrum for en bandegrupperings hashhandel. Han bar **skudsikker vest** og havde walkie-talkie. Nævnet gav afslag og betragtede vesten som "et afgørende bevis for, at han var fuldt ud klar over, at han færdes i et særdeles farligt miljø med overhængende risiko for angreb".

Tilknytningen skal være aktuel. [13-520-00295](#) markerer den vigtigste begrænsning. Ansøgeren blev overfaldet i sit eget hjem af tre gerningsmænd med tåregas og jernkølle. Nævnet afslog oprindeligt med henvisning til betænkning nr. 1019/1984 og hans tidligere tilknytning til bande- og rockermiljøet. Ansøgeren sagsøgte nævnet, og under retssagen fremkom nye oplysninger. Nævnet ændrede da vurdering og lagde vægt på, at det kunne dokumenteres, at ansøgeren **ikke havde haft kontakt til miljøet i det seneste år** forud for overfaldet. Tilknytningen skal altså foreligge på skadestidspunktet.

Højesterets korrektion – og lovgivers svar. Ved dom af 9. december 2019 tog Højesteret i [BS-20121/2019-HJR](#) stilling til § 6 a og accept af risiko i en sag om et offer involveret i banderelateret hashhandel. Konsekvensen af retstilstanden efter dommen fremgår indirekte, men klart af forarbejderne til Bandepakke IV, der beskriver stk. 2 som:

"en genindførelse af den tidligere retstilstand"

og anfører, at virkningen af den nye bestemmelse vil være, at "skadelidte i disse tilfælde kan blive stillet **anderledes** over for staten end over for skadevolderen". Lovgiver konstaterede med andre ord, at § 6 a, stk. 1's henvisning til de almindelige erstatningsregler ikke længere kunne bære nævnets tidligere bandepraksis.

Anvendelsesområdet for § 6 a, stk. 2. De specielle bemærkninger er usædvanligt detaljerede og fungerer som en de facto vejledning for nævnet:

- **Omfattede tilfælde:** skadelidte er medlem af eller har tilknytning til en bande, **eller** færdes i et farligt og kriminelt miljø, "hvor der rutinemæssigt begås kriminalitet af en art, som indbyder til voldelige sammenstød med andre"
- **Momenter der kan tillægges vægt:** om skadelidte bar skudsikker vest, bandelogo og/eller våben; om skadelidte er medlem af en bandegruppering, omgås bandemedlemmer eller færdes i et farligt miljø præget af organiseret kriminalitet; skadelidtes formål med tilstedeværelsen på gerningsstedet; og "stor vægt" på, om [straffeloven § 81 a](#) er citeret i en eventuel underliggende straffesag
- **Kerneområdet (udgangspunkt: bortfald):** "vold udøvet som led i en voldelig konflikt mellem to grupperinger"
- **Nedsættelse frem for bortfald:** hvis bandemedlemmet på gerningstidspunktet "befandt sig med sin familie, var i færd med at købe ind, eller hvis bandemedlemmet på anden måde udførte en almindelig dagligdagsaktivitet"
- **Grundprincippet:** "jo tættere sammenhæng den konkrete skade har med skadelidtes tilknytning til et kriminelt miljø, i jo højere grad taler det for, at offererstatningen skal bortfalde"

Forarbejderne pålægger udtrykkeligt Erstatningsnævnet at foretage en samlet bedømmelse "under iagttagelse af almindelige proportionalitetsprincipper". Tilfældighedsprægede hændelser falder uden for – men "det vil dog have formodningen imod sig, at der er tale om en rent tilfældighedspræget hændelse, når offeret er bandemedlem eller i øvrigt befandt sig i et farligt og kriminelt miljø."

Endelig påvirker bestemmelsen **ikke** skadelidtes adgang til at rejse et civilt krav mod gerningspersonen efter de almindelige erstatningsregler; ordningen angår alene den statslige offererstatning. Til illustration af det kriminalitetsbillede, bestemmelsen retter sig mod, kan henvises til [Sag 102/2020](#), hvor Højesteret anvendte fordoblingsreglen i [straffeloven § 81 a, stk. 1](#) på grov vold begået som led i en verserende konflikt mellem to grupperinger – netop kerneområdet for § 6 a, stk. 2.

LOV	Offererstatningsloven § 6a, stk. 2	Straffeloven § 81a, stk. 1	
PRAKSIS	Højesteret · 6 års fængsel for grov vold i bandekonflikt og anvendelse af fordoblingsreglen i straffelovens § 81 a Højesteret · Erstatning til offer involveret i banderelateret hashhandel: Offererstatningslovens § 6 a og accept af risiko Erstatningsnævnet · Nægtelse af erstatning til skudoffer grundet accept af risiko i kriminelt bandemiljø Erstatningsnævnet · Afslag på erstatning til efterladte efter skuddrab grundet offerets involvering i bandemiljø og accept af risiko Erstatningsnævnet · Ret til erstatning for voldsoffer trods tidligere tilknytning til bandemiljø		24.06.2021 09.12.2019 20.07.2018 12.07.2018 19.11.2015

§ 9 De efterladeses stilling: afdødes egen skyld smitter af

Et selvstændigt og indgribende træk ved § 6 a er, at afdødes egen skyld **overføres** til de efterladeses krav. Det fremgår allerede af ordlyden i [§ 6 a, stk. 1](#), der taler om "skadelidtes **eller afdødes** medvirken til skaden eller accept af risikoen for skade".

Erstatningsnævnet anvender princippet konsekvent. I [17-520-11185](#) fastslog nævnet udtrykkeligt, at nedsættelsen med 2/3 også omfattede de efterladeses krav på erstatning for begravelsesudgifter, og henviste til "det erstatningsretlige princip om, at den afdødes egen skyld overføres til de krav, som de efterladte rejser i anledning af dødsfaldet".

I [14-520-05797](#) ramte konsekvensen forældrene til en dræbt mand: både efterladtegodtgørelse og begravelsesudgifter blev afslået, fordi **afdøde** havde færdedes i et særdeles farligt miljø og selv havde håndteret gerningsvåbenet.

Forarbejderne til § 6 a, stk. 2 viderefører princippet uændret:

"Såfremt skadelidte gennem sin adfærd har udsat sig for en særlig risiko for den pågældende skade, jf. det foreslåede stk. 2, og som følge af skaden afgår ved døden, vil bestemmelsen også bevirke nedsættelse eller bortfald af de efterladeses krav på erstatning og/eller godtgørelse efter offererstatningsordningen."

Ventilen: erstatningsansvarslovens § 24, stk. 2. Afsmitningen er dog ikke absolut. [Erstatningsansvarsloven § 24, stk. 2](#) bestemmer, at der under de betingelser, der er angivet i stk. 1, kan ses helt eller delvis bort fra skadelidtes medvirken – og at "ved krav om erstatning til den, der har mistet en forsørger, gælder det samme om afdødes medvirken".

[13-520-02658](#) viser bestemmelsen i funktion – og at den blev aktiveret af **domstolen**, ikke af nævnet. Fire personer omkom ved en speedbådsulykke; forurettede havde en promise på 1,19, føreren 1,42, ingen bar redningsveste, og der var intet navigationsudstyr. Erstatningsnævnet afslog forsørgertabserstatning **helt** efter § 6 a. Retten tiltrådte, at forurettede som udgangspunkt havde udvist en sådan grad af egen skyld og accept af risiko, at erstatningen skulle bortfalde – men fandt, at de efterladtes **økonomiske situation** udgjorde særlige forhold, og lempede med henvisning til principperne i erstatningsansvarslovens § 24, stk. 2. Resultatet blev nedsættelse med 2/3, så de efterladte fik 1/3 af den fulde erstatning.

Afgørelsen er lærerig ad to veje: den viser dels, at § 24, stk. 2 er en reel ventil mod stødende resultater for efterladte, dels at Erstatningsnævnet i praksis anvender ventilen mere tilbageholdende end domstolene.

Årsagssammenhængen skal stadig godtgøres. Uanset egen skyld-problematikken er den grundlæggende betingelse, at personskaden – herunder dødsfaldet – er forvoldt ved den strafbare handling. I den nyere afgørelse af 1. juli 2026 om [afslag på offererstatning til efterladte efter dødsfald](#) var skadevolderen dømt efter [straffeloven § 250](#), 2. led, for at have efterladt afdøde i hjælpeløs tilstand. Nævnet gennemgik det lægelige materiale og afslog, fordi det ikke kunne godtgøres, at A afgik ved døden **som følge af** at være blevet efterladt hjælpeløs, jf. [§ 1, stk. 1](#), jf. [§ 6 a](#).

LOV	Erstatningsansvarsloven § 24, stk. 2	Offererstatningsloven § 1, stk. 1
	Offererstatningsloven § 6a, stk. 1	Straffeloven § 250
PRAKSIS	Erstatningsnævnet · Afslag på offererstatning til efterladte efter dødsfald – ingen bevist årsagssammenhæng mellem hjælpeløs efterladelse og dødsfald	01.07.2026
	Erstatningsnævnet · Nedsættelse af forsørgertabserstatning efter spiritussejlad og dødsulykke med speedbåd	14.07.2018
	Erstatningsnævnet · Erstatningsansvar og nedsættelse grundet egen skyld ved ulykker med ulovlige krysantembomber	12.07.2018
	Erstatningsnævnet · Afslag på erstatning til efterladte efter skuddrab grundet offerets involvering i bandemiljø og accept af risiko	12.07.2018

§ 10 Dokumentation, beviskrav og sagsgang ved Erstatningsnævnet

Hvem har bevisbyrden? § 6 a er en indsigelse mod et ellers berettiget krav, og Erstatningsnævnet må derfor have et positivt grundlag for nedsættelsen. [14-520-04663](#) illustrerer det: nævnet fandt, at der ikke var "tilstrækkelig sikker viden om konflikten karakter" til at statuere egen skyld, selv om en flerårig familiefejde var ubestridt. Tvivl om hændelsesforløbet kommer altså ikke automatisk ansøgeren til skade – men ved gensidigt slagsmål vender denne logik, fordi selve uklarheden om, hvem der slog først, er det bærende argument for accept af risiko, jf. [14-520-05824](#).

Nævnets oplysningsgrundlag. Efter [offererstatningsloven § 14, stk. 1](#) kan nævnet opfordre ansøgeren til at medvirke til sagens oplysning og "afkræve andre, der har kendskab til forholdene, oplysninger, der må anses for nødvendige". Efterkommes en opfordring ikke inden en fastsat frist, kan sagen afgøres på det foreliggende grundlag, jf. [§ 14, stk. 4](#). Nævnet kan tillige forlange optaget retsligt forhør, jf. [§ 14, stk. 3](#).

Det praktiske grundlag leveres af politiet. Efter [§ 5 i bekendtgørelsen om Erstatningsnævnets behandling af ansøgninger](#) sender politiet politirapporter, lægelige oplysninger og politiattest, udskrift af dombog og retsbog, tiltalefrafald eller påtaleopgivelse samt eventuel erstatningsopgørelse. Nævnets egne sagsbehandlingsregler findes i [bekendtgørelsen om forretningsorden for Erstatningsnævnet](#).

En strukturel svaghed ved § 6 a, stk. 2. Rigsadvokatmeddelelsen påpeger et bemærkelsesværdigt hul i bandebestemmelsens håndhævelse:

"Det må forventes, at der vil kunne være oplysninger om personers tilknytning til bandemiljøet, som politiet ikke ønsker at videregive til Erstatningsnævnet på grund af oplysningernes karakter eller af efterforskningsmæssige hensyn. Politiet vil i disse tilfælde ikke være forpligtet til at videregive oplysningerne til Erstatningsnævnet. Den foreslåede ordning vil derfor kunne indebære, at en erstatningssøgende kan opnå adgang til (fuld) erstatning, selv om politiet er i besiddelse af oplysninger omkring bandetilknytning"

Erstatningsnævnets § 6 a, stk. 2-praksis er med andre ord afhængig af, hvad politiet vælger at dele.

Sagsgang og prøvelse. Erstatningsnævnets afgørelser er **endelige** i administrativ henseende – der findes ingen klageinstans. Prøvelse sker ved **domstolene** ved sagsanlæg mod nævnet, og der er ikke fastsat lovbestemte frister for indbringelse; Højesteret fastslog i [Sag 298/2016](#), at et forløb på over 3 år og 9 måneder fra afslag til stævning ikke udgjorde retsfortabende passivitet. Sagsanlæg kan i sig selv føre til, at nævnet **omgør** sin afgørelse, når nye oplysninger fremkommer under retssagen – jf. [13-520-00295](#).

Udgifterne ved sagens behandling ved nævnet betales af staten, jf. [§ 15, stk. 1](#), og nævnet kan i særlige tilfælde bestemme, at ansøgeren helt eller delvis skal have dækket egne udgifter, jf. [§ 15, stk. 2](#).

Dissens forekommer. [21-520-11486](#) blev afgjort med dissens: flertallet lod erstatningen bortfalde helt, mens ét medlem ville nøjes med nedsættelse med 2/3. Nævnets afgørelser er dermed ikke altid udtryk for en entydig linje ved grænsen mellem bortfald og maksimal nedsættelse.

LOV	Offererstatningsloven § 6a, stk. 2	Offererstatningsloven § 14, stk. 1, 3-4
	Offererstatningsloven § 15, stk. 1-2	
PRAKSIS	Højesteret · Højesterets dom om offererstatning: Vold begået af utilregnelig person og spørgsmålet om forældelse	19.10.2017
	Erstatningsnævnet · Afslag på offererstatning som følge af egen skyld ved voldelig indtrængen i privat bolig	09.10.2023
	Erstatningsnævnet · Afslag på erstatning til voldsoffer på grund af egen skyld i forbindelse med gensidigt slagsmål	20.07.2018
	Erstatningsnævnet · Vurdering af erstatningskrav efter voldeligt sammenstød i lyskryds mellem to stridende familier	06.01.2016
	Erstatningsnævnet · Ret til erstatning for voldsoffer trods tidligere tilknytning til bandemiljø	19.11.2015

Sammenhængen med domstolspraksis: hvor domstolene korrigerer nævnet

§ 11

Erstatningsnævnets § 6 a-praksis er gennem årtier blevet formet i dialog med – og undertiden i modstrid med – domstolene.

Højesteret om nævnets skøn. Udgangspunktet er betydelig respekt for nævnets skønsudøvelse. [Sag 34/2011](#) fastslår, at nævnets afgørelser kun tilsidesættes, hvis kriterierne godtgøres **usaglige**, og at fast administrativ praksis ikke i sig selv er ulovligt skøn under regel. Da § 6 a, stk. 1 udtrykkeligt henviser til dansk rets almindelige erstatningsregler, er nævnets vurdering af egen skyld dog i højere grad end det rene rimelighedsskøn underlagt en retlig standard, domstolene kan efterprøve.

Domstolene korrigerer på resultatet. [13-520-02658](#) er det tydeligste eksempel i det gennemgåede materiale. Erstatningsnævnet afslog forsørgertabserstatning **helt** efter § 6 a. Retten tiltrådte nævnets vurdering af egen skyld og accept af risiko som sådan, men lempede resultatet med henvisning til principperne i [erstatningsansvarsloven § 24, stk. 2](#) under hensyn til de efterladtes økonomiske situation, og tilpligtede nævnet at anerkende erstatning nedsat med 2/3. Domstolen accepterede altså nævnets § 6 a-vurdering, men ikke dens fulde konsekvens.

Domstolene korrigerer på hjemlen. Hvor spørgsmålet er retligt snarere end skønsmæssigt, er domstolene markant mere indgribende:

Sag	Nævnets standpunkt	Domstolens korrektion
Sag 298/2016	Utilregnelig beboer manglede forsæt	Forsæt vurderes objektivt : "Der foreligger det nødvendige strafferetlige forsæt, når den objektive gerning klart bærer præg af at høre til dem, der tilregnes en normal gerningsperson som forsætlig."
BS-4906/2021-HJR	2-års fristen afskar kravet	Afgørelsen ugyldig – ingen hjemmel til at anvende fristen i verserende sager
BS-30936/2020-HJR	Løbende krav var nyt krav	Nævnets afslag tilsidesat ; ingen genfremsættelsespligt under verserende sag

Det centrale sammenstød: bandesagerne. Den mest konsekvensrige korrektion kom med Højesterets dom af 9. december 2019 i [BS-20121/2019-HJR](#) om offererstatningslovens § 6 a og accept af risiko for et offer involveret i banderelateret hashhandel. Erstatningsnævnet gengav selv den resulterende retstilstand i [22-520-13802](#), hvor nævnet henviste til Højesterets praksis om, at **skadelidte over for staten skal stilles på samme måde, som vedkommende ville være stillet over for skadevolderen** – og på det grundlag afstod fra at nedsætte de efterladtes erstatning, selv om afdøde havde deltaget i et aftalt slagsmål med medbragt våben.

Dette princip var netop, hvad lovgiver ophævede for bandesagernes vedkommende. § 6 a, stk. 2 fastslår, at skadelidte i disse tilfælde "kan blive stillet anderledes over for staten end over for skadevolderen" – en bevidst afkobling fra den civilretlige parallel. Kæden løber dermed: betænkning nr. 1019/1984 afskaffede særreglen → nævnet opretholdt alligevel en streng bandepraksis med støtte i betænkningens motiver → Højesteret prøvede hjemlen i 2019 → lovgiver genindførte særreglen i 2024.

Praksis under stk. 2 er endnu ikke prøvet. Der er i det gennemgåede materiale endnu ikke offentliggjort domstolsafgørelser om § 6 a, stk. 2, der først finder anvendelse på skader indtruffet efter 1. juli 2024. Retstilstanden på dette punkt hviler derfor indtil videre på lovteksten, de usædvanligt detaljerede forarbejder og Rigsadvokatmeddelelsens gengivelse heraf.

LOV

[Erstatningsansvarsloven § 24, stk. 2](#)
[Offererstatningsloven § 6a, stk. 1-2](#)

PRAKSIS

Højesteret · Højesterets prøvelse af Erstatningsnævnets afvisningspraksis og advokatens erstatningsansvar i lyset af offererstatningslovens 2-års frist

07.04.2022

Højesteret · Erstatning til offer involveret i banderelateret hashhandel: Offererstatningslovens § 6 a og accept af risiko	09.12.2019
Højesteret · Højesterets dom om offererstatning: Vold begået af utilregnelig person og spørgsmålet om forældelse	19.10.2017
Højesteret · Opgørelse af fradrag for førtidspension i erstatning efter offererstatningsloven	06.11.2012
Erstatningsnævnet · Erstatning for begravelsesudgifter ved manddrab i aftalt slagsmål	09.10.2023
Erstatningsnævnet · Nedsættelse af forsørgertabserstatning efter spiritussejlads og dødsulykke med speedbåd	14.07.2018

§ 12 Sammenfatning: Erstatningsnævnets vurderingsmønster

Erstatningsnævnets skøn efter § 6 a kan sammenfattes i en række gennemgående mønstre.

Det bærende spørgsmål er, hvem der skabte den farlige situation. Nævnet vægter ikke ansøgerens moral, men hans **kausale bidrag** til, at volden opstod. Derfor er den fornyede opsøgning efter en afsluttet konfrontation så belastende: i [14-520-06093](#) og [15-520-07016](#) var det netop genoptagelsen af en afsluttet konflikt, der udløste henholdsvis bortfald og nedsættelse. Omvendt er modværgen udøvet **efter** angrebets start aldrig egen skyld, jf. [21-520-10308](#).

Den forudgående straffedom er nævnets vigtigste bevismiddel. Anvendelsen af [straffeloven § 248-](#), strafbortfald, formildende omstændigheder og rettens bevisvurdering af, hvem der slog først, lægges direkte til grund – men **oversættes** til erstatningsretten. En nødværgen-frifindelse udelukker ikke egen skyld (- [15-520-06777](#)), og formildende omstændigheder i straffesagen fører ikke automatisk til nedsættelse (- [21-520-10308](#)).

Proportionalitet er den centrale modvægt. Jo grovere volden er i forhold til ansøgerens adfærd, jo mindre vejer egen skyld. Knuste flasker, knivstik og tre-mod-én neutraliserer et uinviteret fremmøde eller endda et førsteslag ([20-520-08300](#)). Forsætligt manddrab ligger uden for den risiko, selv deltagere i et aftalt slagsmål kan anses for at have accepteret ([22-520-13802](#)).

Formålet med tilstedeværelsen er afgørende. Den, der griber ind for at stoppe vold, nedsættes ikke (- [18-520-01492](#), ansøger B). Den, der handler i sit arbejde for at hjælpe en trængende, nedsættes ikke – selv ved bevidst tilsidesættelse af en sikkerhedsinstruks ([21-520-11156](#)). Under § 6 a, stk. 2 er formålet med tilstedeværelsen på gerningsstedet gjort til et udtrykkeligt kriterium.

Brøkerne er stabile: 1/3 ved kendskab til risikoen uden initiativ, 1/2 når ansøgeren er initiativtager, 2/3 ved kvalificeret provokation eller høj grad af egen skyld, bortfald ved opsøgning med våben. Forarbejderne til stk. 2 viderefører udtrykkeligt samme systematik.

Efter 1. juli 2024 gælder to spor. Uden for bandesagerne er retstilstanden uændret: [§ 6 a, stk. 1](#) henviser til de almindelige erstatningsregler, og skadelidte stilles over for staten som over for skadevolderen. Inden for [§ 6 a, stk. 2](#) gælder en videregående begrænsning, hvor Erstatningsnævnet kan fravige selv en dom, jf. [§ 11 a, stk. 1](#). Praktikerne må derfor først afklare, om sagen har bandekaraktér – og dernæst, hvilket af de to spor der er anvendeligt. Bestemmelsen berører i begge tilfælde ikke skadelidtes adgang til at rejse civilt krav mod gerningspersonen efter de almindelige erstatningsregler.

For selve hjemlen for statens erstatningsansvar, anmeldelseskravet og subsidiariteten henvises til [voldsoffer-erstatning](#); for strafudmålingen ved vold under slagsmål til [vold-strafudmåling-244](#); for

tortgodtgørelse mellem private til [tortgodtgoerelse](#); og for organiseret bandekriminalitet som strafferetligt emne til [organiseret-bandekriminalitet](#).

LOV

[Offererstatningsloven § 6a, stk. 1-2](#)
[Offererstatningsloven § 11a, stk. 1](#)
[Straffeloven § 248](#)

PRAKSIS	Erstatningsnævnet · Ingen nedsættelse af erstatning trods uinviteret fremmøde og forudgående konflikt	10.10.2023
	Erstatningsnævnet · Ingen nedsættelse af erstatning ved grov vold trods uinviteret fremmøde og forudgående konflikt	09.10.2023
	Erstatningsnævnet · Erstatning for begravelsesudgifter ved manddrab i aftalt slagsmål	09.10.2023
	Erstatningsnævnet · Erstatning til plejer efter voldelig hændelse trods tilsidesættelse af sikkerhedsprocedure	09.10.2023
	Erstatningsnævnet · Nedsættelse af godtgørelse for svie og smerte som følge af egen skyld ved forudgående vold	17.08.2022
	Erstatningsnævnet · Nedsættelse af godtgørelse ved vold som følge af accept af risiko og egen skyld	29.09.2021
	Erstatningsnævnet · Erstatning bortfaldet efter knivstikkeri grundet egen skyld og medbragt knojern	20.07.2018
	Erstatningsnævnet · Nedsættelse af erstatning efter voldsepisode grundet ansøgers egen opførsel og provokation	20.07.2018
	Erstatningsnævnet · Afslag på offererstatning efter opsøgende adfærd med kniv trods frifindelse for nødværge	20.07.2018

REFERENCE Lovgrundlag

6 paragraffer

Erstatningsansvarsloven § 24	stk. 2	Offererstatningsloven § 1	stk. 1
Offererstatningsloven § 6a	stk. 1, 2	Offererstatningsloven § 11a	stk. 1
Offererstatningsloven § 14		Straffeloven § 248	

MATERIALE Citerede afgørelser

33 afgørelser

HØJESTERET · ØVERSTE INSTANS

5

07.04.2022	Højesterets prøvelse af Erstatningsnævnets afvisningspraksis og advokatens erstatningsansvar i lyset af offererstatningslovens 2-års frist	bs-4906-2021-hjr-og-bs-4285-
24.06.2021	6 års fængsel for grov vold i bandekonflikt og anvendelse af fordoblingsreglen i straffelovens § 81 a	102-2020
09.12.2019	Erstatning til offer involveret i banderelateret hashhandel: Offererstatningslovens § 6 a og accept af risiko	bs-20121-2019-hjr
19.10.2017	Højesterets dom om offererstatning: Vold begået af utilregnelig person og spørgsmålet om forældelse	298-2016
06.11.2012	Opgørelse af fradrag for førtidspension i erstatning efter offererstatningsloven	34-2011

ERSTATNINGSNÆVNET · NÆVN / KLAGEINSTANS

28

01.07.2026	Afslag på offererstatning til efterladte efter dødsfald – ingen bevist årsagssammenhæng mellem hjælpeløs efterladelse og dødsfald	
10.10.2023	Ingen nedsættelse af erstatning trods uinviteret fremmøde og forudgående konflikt	21-520-10308
09.10.2023	Erstatning for begravelsesudgifter ved manddrab i aftalt slagsmål	22-520-13802
09.10.2023	Erstatning til plejer efter voldelig hændelse trods tilsidesættelse af sikkerhedsprocedure	21-520-11156
09.10.2023	Afslag på offererstatning som følge af egen skyld ved voldelig indtrængen i privat bolig	21-520-11486
09.10.2023	Ingen nedsættelse af erstatning ved grov vold trods uinviteret fremmøde og forudgående konflikt	21-520-10308
17.08.2022	Bortfald af erstatning for selvforskyldt håndskade efter konfrontation med tyve	20-520-09409
17.08.2022	Nedsættelse af godtgørelse for svie og smerte som følge af egen skyld ved forudgående vold	20-520-08300
29.09.2021	Afslag på erstatning for skade opstået under forsøg på at fjerne person fra konflikt med knivtrussel	20-520-07944
29.09.2021	Nedsættelse af godtgørelse ved vold som følge af accept af risiko og egen skyld	18-520-01492
29.09.2021	Bortfald af erstatning til voldsoffer på grund af egen skyld i slagsmål	18-520-01851
01.08.2018	Bortfald af offererstatning grundet egen skyld efter uretmæssigt knivangreb på skadevolder	14-520-05627
24.07.2018	Nedsættelse af erstatning med to tredjedele som følge af egen skyld ved provokation og spyt	15-520-06295
20.07.2018	Nægtelse af erstatning til skudoffer grundet accept af risiko i kriminelt bandemiljø	14-520-05624
20.07.2018	Afslag på erstatning til voldsoffer på grund af egen skyld i forbindelse med gensidigt slagsmål	14-520-05824
20.07.2018	Erstatning bortfaldet efter knivstikkeri grundet egen skyld og medbragt knojern	14-520-06093
20.07.2018	Erstatning for voldtægtsforsøg efter frivillig kontakt med tidligere dømt ægtefælle	15-520-06653
20.07.2018	Afslag på offererstatning efter opsøgende adfærd med kniv trods frifindelse for nødværge	15-520-06777
20.07.2018	Nedsættelse af erstatning efter voldsepisode grundet ansøgers egen opførsel og provokation	15-520-07016
14.07.2018	Nedsættelse af forsørgertabserstatning efter spiritussejlads og dødsulykke med speedbåd	13-520-02658
14.07.2018	Nedsættelse af erstatning efter knivoverfald grundet egen skyld og accept af risiko ved gruppeskænderi	14-520-04428
14.07.2018	Nedsættelse af erstatning til halvdelen grundet egen skyld efter provokation og fysisk konfrontation	14-520-05433

12.07.2018	Afslag på erstatning til efterladte efter skuddrab grundet offerets involvering i bandemiljø og accept af risiko	14-520-05797
12.07.2018	Erstatningsnævnets vurdering af egen skyld ved alvorlig tilskadekomst under konsensuel seksuel aktivitet	16-520-10258
12.07.2018	Erstatningsansvar og nedsættelse grundet egen skyld ved ulykker med ulovlige krysantemumbomber	17-520-11185
12.07.2018	Erstatningsnævnets binding til domstolsafgørelser om krænkelsesgodtgørelse ved vold	16-520-09698
06.01.2016	Vurdering af erstatningskrav efter voldeligt sammenstød i lyskryds mellem to stridende familier	14-520-04663
19.11.2015	Ret til erstatning for voldsoffer trods tidligere tilknytning til bandemiljø	13-520-00295

FORARBEJDE Betænkninger

1 reference

Retskrav på erstatning til ofre for forbrydelser

nr. 1019 · 1984 · Justitsministeriet